

Ο Μητροπολίτης Μάνης σε βιβλιοπαρουσίαση στο Τμήμα Χημείας του ΕΚΠΑ

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης](#)

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μάνης κ. Χρυσόστομος Γ' χθες παρέστη και μίλησε στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο Τμήμα Χημείας του Πανεπιστημίου Αθηνών και είχε ως θέμα την παρουσίαση του βιβλίου των Θωμά Μαυρομούστακου, καθηγητού της Χημείας και Σωτηρίου Δεσπότη, καθηγητού της Θεολογίας, εκδόσεως Πανεπιστημίου Αθηνών.

Παρακάτω παραθέτουμε την εισήγηση του Σεβασμιωτάτου:

Τό βιβλίο, τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τῆς Χημείας κ. Θωμά Μαυρομούστακου καί Θεολογίας κ. Σωτηρίου Δεσπότη εἶναι ἐξαιρετικό, πρωτότυπο καί λίαν χρήσιμο καί ἔπρεπε νά πραγματοποιηθεῖ ἡ παροῦσα

παρουσίαση.

Ο τίτλος του συγγράμματος είναι: «Θεολογική και Χημική Έπισκόπηση της Ανάστασης του Λαζάρου και του Χριστού σύμφωνα με το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο» και έκδοση Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών 2022, σελίδες 250.

Δέν θά προχωρήσω σέ παρουσίαση τῶν ὀκτώ κεφαλαίων, μόνον θά ὑπογραμμίσω τήν σημαντική καί ἀξιόλογη βιβλιογραφία πού χρησιμοποιήθηκε γιά τήν σύνταξη τῆς μελέτης τόσο τήν ἐλληνική ὥς καί τήν ξένη. Ὡστόσο, θά ἤθελα νά σημειώσω μόνον, ὅτι στή σελίδα 202, ἔπρεπε νά γραφεῖ ἡ χρονολογία, τό ἔτος 2016 ὅπου ξεκίνησε ἡ συντήρηση καί ἡ ἀποκατάσταση τοῦ Παναγίου Τάφου ἀπό τήν διεπιστημονική ομάδα τοῦ ΕΜΠ καί ὅτι τό 2017 παραδόθηκε τό ὅλο ἔργο της. Καί τοῦτο διά τήν ἀκρίβειαν τῆς ὅλης μελέτης. Ἐπίσης σχετικά μέ τόν Λάζαρο στή σελίδα 201 ἀντί τοῦ ρήματος «θά καταλήξει Ἐπίσκοπος» θά μπορούσε νά γραφεῖ «θά χειροτονηθεῖ Ἐπίσκοπος».

Εἰδικότερα, θά ὁμιλήσω γιά τήν Ανάσταση τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι γεγονός ὅτι ὅλες οἱ ἐπιστῆμες ἔρχονται καί συμβάλλουν καί στό μέγιστο αὐτό γεγονός, ὅπως καί σέ ἄλλα θέματα τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἦτοι, Θεολογία, Φιλολογία, Ἱστορία, Ἀρχαιολογία, Γεωγραφία, Νομική ἐπιστήμη, Ἰατροδικαστική καί τώρα καί ἡ Χημεία, ὅπως ἐν προκειμένῳ.

Εἰδικότερα, ἡ Θεολογία θά στηριχθεῖ στά γραπτά μνημεῖα, τήν Παλαιά καί Καινή Διαθήκη καί θά χρησιμοποιήσει τήν κατά γράμμα ἐρμηνεία καί μέθοδο, τήν ἱστορική, τήν τυπολογική ἀλλά καί τήν ἀλληγορική μέθοδο. Ἄλλοτε θ' ἀκολουθήσει τήν Ἀλεξανδρινή Σχολή καί ἄλλοτε τήν Ἀντιοχειανή, ὡς γνωρίζουν οἱ θεολόγοι ἐπιστήμονες. Ἀπό κοντά, ὅπωςδήποτε ἡ φιλολογία γιά τήν ἐρμηνευτική προσέγγιση ἀλλά καί ἐμβάθυνση τῶν λέξεων, τῶν ὅρων, τῆς ἐτυμολογίας τῶν λέξεων, τῆς ἐρμηνείας τῶν φράσεων. Ἡ Ἱστορία θά βοηθήσει μαζί μέ τήν Ἀρχαιολογία γιά τόν χρονικό προσδιορισμό τῶν γεγονότων, τίς συνθῆκες τῆς ἐποχῆς, θά καταγράψει τά γεγονότα.

Ἐπειτα, ἡ Γεωγραφία θά προσδιορίσει πόλεις, κωμοπόλεις, χωρία καί τίς θέσεις τους. Ἀκόμη ἔχουμε τήν Νομική ἐπιστήμη ἡ ὁποία θά ἐξετάσει καί θά παρουσιάσει τήν δίκη καί τήν καταδίκη εἰς θάνατον τοῦ Χριστοῦ. Σημαντικές, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, εἶναι οἱ μελέτες τοῦ ἀειμνήστου Γυμνασιάρχου Νικολάου Πετροπούλου, «ἡ Δίκη τοῦ Χριστοῦ», Ἀθῆναι 1936, τοῦ Ἀρεοπαγίτου Εὐαγγέλου Ἀνδριανοῦ, μέ τόν τίτλο «ἡ Δίκη τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ», Ἀθῆναι 2015 καί τοῦ ἐπιτίμου Ἀντιπροέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου Θεοδώρου Λαφαζάνου, ἐπίσης μέ τόν τίτλο «ἡ Δίκη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ», Ἀθήνα 2020.

Συνάμα, ἡ Ἱατροδικαστική ἐπιστήμη θά μᾶς δώσει νά καταλάβουμε τί σημαίνει «ἐν τοῖς πράγμασι», σταυρικός θάνατος. Ἀξιόλογη εἶναι, ἐν προκειμένῳ, ἡ συνέντευξη στίς 4/5/2013 τοῦ Προϊσταμένου τῆς Ἱατροδικαστικῆς Ὑπηρεσίας Ἀθηνῶν Φιλίππου Κουτσάφτη, στήν ἐφημερίδα «Κυριακάτικη Δημοκρατία».

Ἐπίσης καί ἡ Ἀριθμητική θά συνδράμει στόν συμβολισμό τῶν ἀριθμῶν ὡς ἐπίσης καί ἡ Ἀστρονομία διά τά γενόμενα μέ τόν θάνατο τοῦ Χριστοῦ. Εἰδικότερα, τό παρόν βιβλίον ἔχει ἀρκετές σελίδες γιά τήν συμβολική τῶν ἀριθμῶν.

Καί ἰδού τώρα, ἴσως γιά πρώτη φορά ἔρχεται καί ἡ ἐπιστήμη τῆς Χημείας. Θά μᾶς μιλήσει γιά τό «μίγμα σμύρνης καί ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν» (Ἰω. 19, 39) τά ἀρώματα τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ ὡς καί διά τά ὀθόνια καί τό σουδάριον (Ἰω. 20, 6-7), τά κείμενα στόν κενό τάφο.

Ὅλα βεβαίως τά ἀνωτέρω χρειάζονται καί ἀποδεικνύεται διά μία ἀκόμη φορά ὅτι δέν συγκρούεται θρησκεία καί ἐπιστήμη ἀλλ' ὅτι εἶναι παράλληλοι δρόμοι μέ διακεκριμένα τά ὅρια τους.

Κατ' ἀκολουθίαν, ἀφοῦ, συγχαρῶ τούς ἀξιολόγους συγγραφεῖς γιά τό πόνημά τους αὐτό θά προχωρήσω μιλῶντας γιά τό «θαῦμα τῶν θαυμάτων», τό μέγιστο αὐτό γεγονός καί ἀνερμηνευτο θεῖο μυστήριον τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

1ον.

Εἰδικότερα θά σημειώσω τά κάτωθι: Εἶναι γεγονός ὅτι ἔχουμε πολλές ἀναστάσεις στήν Ἀγία Γραφή ὅπως:

1. Ὁ Προφ. Ἡλίας ἀνέστησεν τόν υἱόν τῆς χήρας τῶν Σαρεπτῶν, (Γ' Βασ. ΙΖ'. 17-23).
2. Ὁ Προφ. Ἐλισσαιέ ἀνέστησεν τόν υἱόν τῆς Σουναμίτιδος, (Δ' Βασ. Δ'. 14-35).
3. Τά ὀστᾶ τοῦ Ἐλισσαιέ ἀνέστησαν ἓνα νεκρόν (Δ' Βασ. ΙΓ'. 20-21).
4. Ὁ Ἰησοῦς ἀνέστησεν τόν υἱόν τῆς χήρας τῆς Ναΐν, (Λουκ. Ζ', 11-16).
5. Ὁ Ἰησοῦς ἀνέστησεν τήν κόρη τοῦ Ἰαείρου, (Λουκ. Η'. 49-56).
6. Ὁ Ἰησοῦς ἀνέστησεν τόν τετραήμερον Λάζαρον, (Ἰωάν. ΙΑ. 43-44).
7. Οἱ ἀναστηθέντες ἐξ αἰτίας τῆς Σταυρώσεως τοῦ Ἰησοῦ (Ματθ. ΚΖ'. 52-53).
8. Ὁ Πέτρος ἀνέστησεν τήν Ταβιθά, (Πράξ. Θ'. 36-41).
9. Ὁ Παῦλος ἀνέστησεν τόν νεαρόν Εὐτυχον, (Πράξ. Κ'. 7-12).

Ἡ διαφορὰ ὅμως ὅλων αὐτῶν τῶν ἀναστάσεων, ἐκ τῆς τοῦ Κυρίου Ἀναστάσεως εἶναι ἡ ἐξῆς: Ὅτι ὅλοι ἀνεστήθησαν, (ὕπὸ ἄλλων), ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς, ἀνέστη ὁ ἴδιος.

*

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ νίκη κατὰ τοῦ θανάτου καί ἡ ἐπ' αὐτοῦ κυριαρχία. Μόνον ὁ Χριστός ἀνεστήθη ὁ ἴδιος, ὅπως εἶπαμε, καί τοῦτο ἐκφράζει τό Βασιλικόν ἀξίωμα Αὐτοῦ. Ὁ Χριστός εἶναι κύριος τῶν πάντων καί αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ θανάτου. Δέν εἶναι ἓνα ἀπλό γεγονός, ἀλλά τό κύριον, βασικόν καί κεντρικόν γεγονός τῆς ὅλης χριστιανικῆς πίστεως καί διδασκαλίας καί ὅπως σπουδαίως συνέβαλε στό σημεῖο αὐτό μέ τήν θεολογική του σκέψη καί ἐμπειρία ὁ καθηγητής Δεσπότης.

Ἡ Ἀνάστασις εἶναι βέβαια φυσικό ἐπακολούθημα τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ. Μόνον ἔτσι δύναται νά ἐρμηνευθεῖ. Ὁ Χριστός ἔπαθεν ὡς ἄνθρωπος, ἀνέστη ὅμως ὡς Θεός. Ἡ μέν σταύρωσις ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἡ δέ ἀνάστασις ἐκ τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως.

Οἱ μαθητές Του ἐκεῖ στηρίχθηκαν διά τό ἀποστολικόν τους ἔργον. Ἡ Ἀνάστασις εἶναι ἡ ἀφετηρία τους. Ἄλλωστε, ὡς γράφει, ὁ Ἀπ. Παῦλος: «Εἰ Χριστός οὐκ ἐγήγερται, κενόν ἄρα τό κήρυγμα ἡμῶν, κενή καί ἡ πίστις ἡμῶν» (Α' Κορ. 15, 14).

Ἔτσι, ἡ Ἀνάστασις κατέχει καί στήν ὅλη ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας κεντρικὴ θέση. Εἶναι

μάλιστα για τήν ὀρθόδοξη λατρευτική ζωή πολύ σημαντικόν γεγονός πού πληρώνει τά πάντα. Νυχθημερόν ὑμνεῖται ἡ Ἀνάστασις. Κάθε Κυριακή εἶναι ἡ ἑορτή τῆς Ἀναστάσεως. Αὕτη αὕτη ἡ Θ. Λειτουργία εἶναι Ἀνάστασις. Καί ἡ θεία Κοινωνία, Πάσχα. Γι' αὐτό καί ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἔχει λεχθεῖ, ὅτι εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀναστάσεως.

2ον.

Τά ἱερά ἀντικείμενα, τό μῖγμα σμύρνης καί ἀλόης τοῦ Νικοδήμου, τά ὀθόνια καί τό σουδάριον τοῦ τάφου ἀποτελοῦν αὐθεντικά καί ἰσχυρά στοιχεῖα τοῦ θανάτου, τῆς ταφῆς καί στή συνέχεια τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἐν προκειμένῳ, ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης εἶναι σαφῆς καί μέ λεπτομέρειες στήν ὅλη περιγραφή του καταρρίπτοντας τίς θεωρίες καί τά φληναφήματα περί τοῦ ἀντιθέτου τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Γράφει πολύ χαρακτηριστικά: «Ἐρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ καί εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον καί θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα καί τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον» (Ἰω. 20, 6-7).

3ον.

Ὀλίγα καί περί τοῦ Ἄδου. Ὁ Ἄδης δέν εἶναι ὁ τάφος. Καί τοῦτο διότι ἡ ψυχὴ τοῦ Χριστοῦ δέν ἐτάφη. Ἐξ ἄλλου, ἡ λέξη ἄδης δέν εἶναι ταυτόσημος πρὸς τήν λέξη τάφος.

Οὔτε τὸν θάνατον σημαίνει, καθ' ὅτι ἡ ψυχὴ δέν πέθανε.

Οὔτε τόπον σημαίνει, διότι οἱ ἔννοιες τόπος καί χρόνος δέν ἰσχύουν γιὰ τά πνεύματα.

Ὅλα αὐτά λέγονται «τροπικῶς» διὰ «τό ἀσθενές ἡμῶν» κατὰ τοὺς θεοφόρους πατέρες.

Ἐνα τροπάριο τά λέγει ὅλα καί εἶναι πολύ χαρακτηριστικό: «Ἐν τάφῳ σωματικῶς, ἐν Ἄδου δέ μετὰ ψυχῆς ὡς Θεός, ἐν παραδείσῳ δέ μετὰ ληστοῦ καί ἐν θρόνῳ ὑπῆρχες Χριστέ, μετὰ Πατρός καί Πνεύματος, πάντα πληρῶν ὁ ἀπερίγραπτος» καί ὁ ἱερεὺς τότε, θυμιάζει τήν Ἁγία Τράπεζα πού συμβολίζει τὸν τάφο τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ἀπ. Πέτρος γράφει γιά τό ἔργο τοῦ Χριστοῦ στόν Ἄδη. «Χριστός ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἀπέθανε, θανατωθεὶς μέν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δέ πνεύματι· ἐνῶ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι, τούτέστιν ὀκτώ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος» (Α' Πέτρ. 3, 20).

Ἐπίσης ὁ Ἀπ. Πέτρος γράφει ὅτι ὁ Χριστός «ἐν νεκροῖς εὐηγγελίσθη» (Α' Πέτρ. 4, 6). Ὁ Ἀπ. Παῦλος ἐπίσης ὁμιλεῖ γιά τὰ «καταχθόνια» ὅπου ἐπῆγε καὶ κήρυξε ὁ Χριστός (Φιλιπ. 2, 10-11).

Ἐπειτα ἡ ἔκφραση ὅτι ὁ Χριστός ἀνέστη ἐκ νεκρῶν ὑποδηλοῖ ὅτι πρό τῆς ἀναστάσεως βρισκόταν μετὰ τῶν νεκρῶν διαμενόντων στόν Ἄδη.

*

4ον.

Τό βίωμα τῆς Ἀναστάσεως: Εἶναι γεγονός, ὅτι ζοῦμε πλέον στήν ἐποχή τῆς παγκοσμιοποίησης, ὅπου ἀπό τήν μία ἡμέρα ὑπάρχει ἡ ἀπειλή τῆς ἀπεχθοῦς ἀνασφάλειας καί ἀπό τήν ἄλλη ἡ εὐδαιμονιστική, ὑλιστική ἀντίληψη τῆς ζωῆς. Στό κέντρο βρίσκεται ὁ ἄνθρωπος. Καί αὐτός ὁ μεταμοντέρνος ἄνθρωπος φαίνεται νά προτιμᾷ τόν δρόμο τῆς αὐτονομίας, τῆς αὐτάρκειας, τῆς λογικῆς του καί μόνον. Τό *cogito ergo sum* τοῦ Descartes, στέκεται ὅχι μόνο, στήν ἀρχή τῶν νέων χρόνων, ἀλλά καί προσδιορίζει τήν ὅλη πορεία, μέχρι καί σήμερα. Ὁ νεο – ὀρθολογισμός γίνεται ὁ μικρός ἢ ὁ μέγας θεός καί τό κριτήριό, ὡς ἓνα ἄλλο «ἀλάθητο» ὡς καί τό «μέτρον πάντων ἄνθρωπος», καθίσταται κυρίαρχο σ' ὅλες τίς δομές τῆς κοινωνίας μας.

Ὡστόσο, τὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου δέν ἐλαττώνονται καί ἡ βασική ὄντολογική κατηγορία τῆς ὑπαρξης παραμένει ἀλύτρωτη. Ἐξακολουθεῖ καί ὁ ἄνθρωπος τοῦ 21ου αἰῶνα νά νοιώθει τό ἀνικανοποίητο κενό μέσα του καί νά ταρασσεται ἀλλά καί νά προβληματίζεται γιά τό γεγονός τοῦ θανάτου.

Ἀλλ' ὅμως, ἔρχεται μπροστά στόν σύγχρονο ἄνθρωπο, τό πρωτοφανές καί ἐκπληκτικό γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἀκούγεται τό: «Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν» καί ἡχεῖ τό: «Χριστός Ἀνέστη». Ὁ Ἀναστάς Κύριος κατενίκησε πλέον τόν θάνατον.

Ἀλλά ἀνεβαίνει ἄδοξα στόν νοῦ μας καί ἓνα ἄλλο ἐρώτημα: Αὐτόν τόν Ἀναστάντα, τόν χρειαζόμεθα; Σέ καιρούς τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ DNA, τῆς ἐξερεύνησης ἄλλων πλανητῶν καί σέ μία κοινωνία κατακλυσμένη ἀπό τὰ τεχνολογικά ἐπιτεύγματα, σ'

Ένα κόσμο τῶν τρομακτικῶν πολεμικῶν μέσων καί τῶν ραγδαίων ἐξελίξεων, ὁ Ἀναστάς ἐκ νεκρῶν, Ἰησοῦς Χριστός τί μπορεῖ νά μᾶς προσφέρει; Πρόκειται γιά ἕνα ὑπαρκτό ἐρώτημα, τό ὁποῖο συνεχῶς ἔρχεται στό προσκήνιο.

Ὡστόσο, ἡ ἀπάντηση μυσταγωγικῶς βρίσκεται στόν Πανάγιο Τάφο, ἐκεῖ στό «καινό μνημεῖο». Ὁ κενός τάφος εἶναι ἐκεῖνος πού δίνει τήν πληροφορία, τήν καλή ἀγγελία, τό Εὐαγγέλιο τῆς ἄλλης βιοτῆς. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἕνα συγκεκριμένο ἱστορικό γεγονός. Γι' αὐτό καί ὁ Χριστός, δέν μπορεῖ νά περικλείεται σέ μία ἰδεολογία, δέν μαθαίνεται ἀπό τίς βιογραφίες τῶν ἐγκυκλοπαιδειῶν, δέν ἐκφράζεται μέ τίς κινηματογραφικές ταινίες, δέν παίζεται ἐπὶ σκηνῆς τῶν θεάτρων. Δέν εἶναι σημεῖο τοῦ internet. Ὁ Ἀναστάς, εἶναι τό «μυστήριον τῶν αἰώνων», γιατί «ἡγέρθη ὄντως», καί οἱ ἐμφανίσεις Του, ἀποδεικνύουν καταφανέστατα αὐτό τό «θαῦμα τῶν θαυμάτων». Οὐδόλως ἰσχύει ἡ ἐσφαλμένη ἀντίληψη «πίστευε καί μή ἐρεῦνα» ἀλλά «φέρε τόν δάκτυλόν σου ὧδε καί ἴδε τάς χεῖρας μου καί φέρε τήν χεῖρά σου καί βάλε εἰς τήν πλευράν μου καί μή γίνου ἄπιστος ἀλλά πιστός» (Ἰω. 20, 27). Ἔτσι, ἡ Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καθίσταται τελικά ἕνα δύσκολο θέμα, ὅταν δέν μπορεῖς νά διαθέσεις ἐκείνη, τήν ἄλλη διόπτρα, τῆς πίστεως. Ἄλλωστε, ὁ Ἰδιος ὁ Χριστός εἶναι Ἐκεῖνος πού ἀφήνει καί ἀποκαλύπτεται καί βιώνεται ὑπαρξιακά, συνειδητά στούς πιστεύοντες.

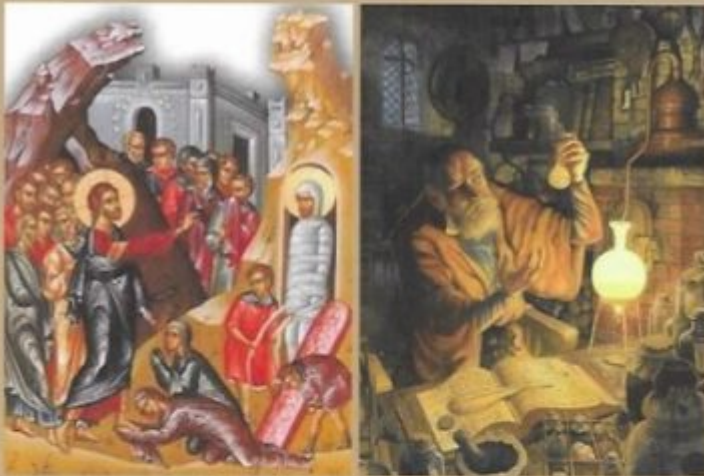
Εἶναι, λοιπόν, φανερό ὅτι ἡ μαρτυρία τῆς Ἀναστάσεως ἔχει καθοριστική σημασία καί ἀξία γιά τόν κάθε ἄνθρωπο, ὅπου γῆς. Σ' αὐτό τό Πρόσωπο τοῦ Ἀναστάντος συναντᾶμε τήν νίκη κατά τοῦ θανάτου, τοῦ μεγίστου αὐτοῦ ὀδυνηροῦ μυστηρίου γιά τήν ἀνθρώπινη ὑπαρξη καί αὐτό τό Πανάγιο Πρόσωπό Του καταγλυκαίνει τήν ὑπαρξή μας καί ἀποτελεῖ τό πλήρωμα τῆς ψυχῆς.

Μόνο, τελικά, μέ τόν Ἀναστάντα ἀπολαμβάνουμε τήν χαρά, στήν ἀπελπισία μας. Δίνουμε νόημα στόν σκοπό τῆς ἐπίγειας ζωῆς μας. Βρίσκουμε τήν πορεία πρός τό *summum bonum*, πού ταυτίζεται μέ τόν λόγο Ἐκείνου, στήν «ἐπὶ τοῦ Ὁρους Ὁμιλία» Του. «Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ Πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν». (Ματθ. 5, 48).

Θ. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ
Καθηγητής Τμήματος Χημείας, ΕΚΠΑ
Λεξιλόγιος Κοινωνικής Θεολογίας, ΕΚΠΑ

Σ. ΔΕΣΠΟΤΗΣ
Καθηγητής Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας, ΕΚΠΑ

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΧΗΜΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ
ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Εθνικού και Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Γραφείο Τύπου Ι.Μ. Μανης